

FOAIE

центръ

МИИТЕ, ИИИИИ ИИ ЛИТЕРАТУРЪ.

№. 9.

Duminică 2. Martie.

1841.

ТОРТЪРЪ *) ДОМОАЛЪ.

Pesti Hirlap, зп журнал сѣнт редакція зпѣи вѣрват преавине кѣпоскѣт дп Ungaria не дп пѣртѣщеце нѣ де тѣлт зрмѣторіѣл артикол сѣпт титѣлт: „Тортѣрѣ домоалъ,“ адекѣ кинѣпире пѣпн каре жѣдекѣторіѣ се сілеск а стоарче адевѣрѣл дпн чеѣ дпвпновѣдїѣ.

„Кѣпоаѣцем дпн ісвор сїѣр, кѣмкѣ трѣнїса комїсіе де кѣтрѣ діетѣ дп казѣа сістемеѣ крїмїнале се ва адѣна дп тоампа ~~вїтоаре~~; пѣпѣ атѣпчї пентрѣ ачеастѣ лѣтрарѣ неспѣсе де импортантѣ се адѣпѣ тот фелїѣл де матерїѣ тревѣпчоасе, датѣрї статїстїче шчл. Се паре кѣ Sieyes аѣ зїс одатѣ: „дакѣ соціетатеа нѣ есте пентрѣ персоане, атѣпчї нѣ шїѣ пентрѣ че есте,“ мї тотѣп сѣ тѣртѣрїсїм дрепт, „персоана“ отѣлѣї де рѣнд ла жѣдекатѣ крїмїналѣ песте тот, іар' маї кѣ деосївїре ла тѣртѣрїсїрї, ла черчетѣрї пѣпѣ акѣма фѣ цїпѣтѣ ла тѣлте локѣрї де „зп лѣкрѣ“ аша зрѣт, дпкѣт ачелѣїа каре фѣ дп старе а прївї кѣдїва апї ла практїка казѣелор, іаѣ фост кѣ непѣтїндѣ де а нѣ тїмдї ачел фелїѣ де компѣтїмїре, че сілесѣце пе от рошї, кѣчї де шї нѣ шїо спѣне ел шї-

ешї, тотѣп не сѣпт аскѣс се сімте а фї пѣрташ ла ачел пѣкат кареле есте а нацїеї. —

Іатѣ зпѣл дпн челе тѣлте. Тортѣра пѣпн артиколѣл 42. дпн 1791. фѣ шѣарсѣ, шї не есте слобод а поменї кѣ оарешкаре сімѣемѣнт повїл, кѣмкѣ ачеастѣ діеволеаскѣ патѣ а неатѣлѣї отенескѣ Унгѣрѣл оаѣ шѣерс маї тїмпѣрїѣ, декѣт зпеле нацїї, каре се прївеск пе сіне де дпнаїнте мертѣтоареле чївїлізацїеї, ва кѣ оареш каре сімѣемѣнт повїл не есте слобод а поменї, кѣмкѣ тортѣра дп ачеастѣ патріе пѣпн леце лѣмѣрїтѣ нїчї одатѣ п'аѣ фост санкціонатѣ *). Нацїа поастрѣ (адекѣ чеа зпѣзреаскѣ де каре ворѣеце зпѣзрѣл скрїторїѣ), де кѣнд тѣртѣрїсїеце історїа дѣспре а еї ексістїндѣ, тотдезпа аѣ фост нацїе кѣ констїтѣцїе слободѣ. Іар' де карактерѣл зпѣї нацїї слободѣ с'аѣ цїнѣт прѣтѣтїденї шї дп тоатѣ времеа процесл пѣрѣжторїѣ дп пѣзлїк. Гречїа, Рома шї Цѣрманїї чеї веки п'аѣ кѣпоскѣт алта. Англїа, Нордамерїка, Франца дела револѣцїе дпкоаче, Оландїа, Сведїа шї

*) Бїне кѣпоаѣцем тїт: 20 дпн партеа III. алї Verboşcyi аколо есте ворѣа нѣмаї де дпжтїпларе деосївїтѣ: шї дѣспре ачела дпкѣ нѣмаї дп дпцелес попѣрїторїѣ.

*) Kinsire.

Норвеція п'аѣ кзпоскѣт алта. Іар' не лжигъ процес пѣрѣторѣв љн пѣвлик нічі ворѣв нѣ пѣтеа фі де тортѣрѣ. Тортѣра с'аѣ љнтродѣс пѣмаі дѣпѣ че процесѣ де черчетаре (processus inquisitorius) љнтѣв ші љнтѣв не калеа правілеі ші а жѣдекъ торіеі вісерічеці с'аѣ пра ктізат ка міжлок неоменеск спре сконѣрі іар'ш неоменесці *), маі тѣрзіѣ сѣпт тіранісѣл фѣдал а веакѣлі де міжлок љн каре domnea дрептѣл пѣмпѣлі, с'аѣ пѣстрат пріп оарекѣте веакѣрі. Ачеастъ скімваре жѣкѣ ролѣ mare ші ла поі љн віаца практикѣ, љнсѣ адѣчереа aminte de дрептѣл ші лібертатеа чеа веке неаѣ пѣзіт чел пѣціп де ачеа патѣ, љнкѣт леціле поастре ла префачереа ачеаста пѣп печетеа сѣінценіеі де леці. Пентрѣ ачеаста леціле поастре нічі одатѣ п'аѣ санкціонат тортѣра, пентрѣ кѣ еле нічі одатѣ п'аѣ санкціонат процесѣл тѣртѣрісіторѣв. љнтр'ачеа ваі, поі сѣптем ровіі овічеіѣлі. Обічеіѣл леаѣ љнтродѣс не амѣпдоаѣ афарѣ дп леце, обічеіѣл ціне не чеа дп тѣіе љнконтра опреліі де леце, кѣчі обічеіѣл ціне не а доа афарѣ дп леце пѣпѣ љн зіоа де астѣзі, љнсѣ пѣмаі асѣ пра челор неовілі, кѣчі повіліі кѣ тѣлт маі віне кзпоскѣрѣ пѣрціле челе реле а иродесѣлі кѣ тортѣрѣ, де кѣт сѣ пѣші несѣпѣпереа ла ачела. Маре есте ворѣва сігѣрісеаскѣ че о зічет Длор, љнсѣ е дрептѣл ші адевѣратѣ. Деспре тѣртѣрісіреа пріп тортѣрѣ лецеа кѣвѣпѣтѣ аша: сѣ љнчетезе претѣтіндеі несте тот; кѣчі ачеа нѣ е-

*) Везі історіа вісерічеаскѣ, прекм ші компіаціа зпор правіле вісерічеці ші те љнфіорѣ ші тачі дакѣ поці. љнс: Ред.

сте міжлок љнтокміт де а љнведера адевѣрѣл, ші маі тѣлт есте недеапсѣ декѣт черчетаре. Ші тотѣш љндрѣснпм а зіче, ші поѣтінд рефалсіе фѣрѣ а о пѣдѣждзі, љндрѣснпм а зіче: тортѣра трѣіенне ші domneпче маі претѣтіндеі љн патріе. Нѣ воім а зіче, кѣткѣ претѣтіндеі фѣрѣ deoсівіре; дар' дакѣ есте врезн комітат, каре сѣ поатѣ ста вѣп пентрѣ тоці офіціаліі сѣі љнкѣ ші пентрѣ пандѣріі не каріі љі тріміте ла прігоніреа тѣлхарілор, фіреце ка жѣраці, дакѣ зік, есте комітат, каре сѣ поате фі љнкредіпцат, кѣткѣ тоці ачеціа нѣ љнтревѣіпцеазѣ тортѣрѣ, слава есте а ліі, кѣткѣ фѣ љн старе а да віацѣ ачеіі ідеі, не каре ізвіреа де дрептате ші де оменіме љнпайте кѣ апі чпчзіечі о вѣгасе љн леце. — Саѣ кѣ доарѣ ачеа че ам зіс есте клеветіре; кѣчі адекѣ кѣтѣріле челе де кпсіре пѣмаі сѣпѣт, чіселе челе де фѣр, кѣ зпгіі че рѣстігнеа фѣерѣл пічорѣлі, кѣрліцеле сѣшпетоаре де невре, чіга кѣ каре се љнтіндеа тѣдѣреле, тоате ачестеа нѣ ле маі vedem. — Кѣ адевѣрат ачестеа нѣ маі сѣпѣт. Еі дар вѣцѣл ші кѣрѣачѣл, каре жоакѣ ролѣ аша лѣртоасѣ ла черчѣтѣрі, маі алес кѣнд ачелеа се афѣ љн тѣпліме зпор оамепі, не каріі зп стрѣп љі пѣмече „віртѣозі ла вѣтаіе," сѣпѣт дестѣлѣ тортѣрѣ; маі вѣртос кѣнд дѣпѣ тоатѣ ворѣва тѣгѣдѣітоаре, љнтрѣ каре „inquisitorul," (фіе ачела mare опі тік) сокотенне кѣ е мпчѣнѣ љндѣржітѣ, сіпгер ла о трацере дп окі своарѣ љнтре спетеле љнвіновѣцітѣлі, саѣ ші токма афарѣ не ванкѣ љші депрінде пѣтереа пѣпѣ ла челе дѣспрезече „непѣтѣрате;" кѣте ші де чпчзішасе опі не зі; дар љнкѣ ачеа фѣпне, кѣ

каре брацелe черчетатълѣ і се стрѣнг дп-
дърѣнт, ші ла тоатъ ворѣа де тѣгъдѣре
тот маі стрѣнс, пѣпъ кѣнд окіі ісе дп-
флъ де дѣрере ші пе фадѣ і се дпвине-
деск винеле челе дпкордате, дар дпкъ кѣ-
поскѣтеле маніре де а траце дп кѣлъ-
да оѣ де а лега стрѣтъ; ші ічі коло
(де ші маі рар, дпсѣ ам ші тотѣш адѣ-
че пілде) іневл чел дптортокат де оцел,
дптрѣ каре аѣ обічеіѣ а траце челе доаѣ
децете марі, ші дакъ черчетатъл зиче пѣ,
атѣпчі кѣ о свѣтѣрѣ домоалъ прічінзеск
кіпкѣ іадѣлѣ дп тѣдѣлѣрїле лѣ; тоате
ачестеа домнілор пѣ сѣнт тортѣрї? Ші
есте врепѣл дпн кѣдї кѣпоск віаца пра-
ктїкѣ а іспісікцілор дпн комїтатѣрї четъ-
денеці а ле челор домнеці кѣ пѣтереа
датъ асѣпра сѣпцелѣ, каре сѣ поатъ зиче
кѣткѣ дп кѣтпїта ачеастъ ікоапъ тѣкар
пѣтаі о трѣсѣрѣ ар фї преа дптрїтѣ?
Есте врепѣл дпнтре чеї маі дпвладї, ка-
ре сѣ пѣшї адѣкъ ампте де доаѣ треї дп-
тѣтпїлѣрї дпгрозїтоаре, каре леаѣ прічї-
пѣт фелїл ачеста де тѣртѣрїсірї домоа-
ле? ох ші пої дпшїне ам шї повестї лѣ-
крѣрї дпфрїкошатe деспре нїце пѣкате,
каре пѣ с'аѣ фѣкѣт; деспре жѣфїрї пе ка-
ре леаѣ фѣкѣт алдї, дпсѣ пе каре пѣтї-
ташї чеї невіновадї леаѣ тѣртѣрїсіт тоа-
те асѣпр'шї, кѣчї корѣачѣл, фѣпїа шї кѣ-
лѣдаоле сѣнт впелте пѣтерпїче де черче-
тат. Дар поате сѣнт, карїі респѣнд: „А
чеаста пѣ есте тортѣрѣ, ачеаста есте вп
тїжлок атѣт де треѣвїпчос, фѣрѣ каре а
дпдѣплека пе вїноватѣл ла тѣртѣрїсіре
авїал поці дпн зече дптѣтпїлѣрї ла доаѣ.“
Дпцелецет домнілор: дар' есте деосївіре
дпнтре ачеаста шї дпнтре тортѣрѣ, нїце
кондїці кѣ лѣаре ампте лѣкрате шї нїце

форме процесѣале а тѣіат варѣарїа, шї а-
пѣтїт ачееа, кѣ дакъ аѣ фост дп старе а
сѣферї тортѣра дпшї кѣпѣта словозенїа.
Дар аїчі дп сїпгѣрѣтатеа впеї одѣї де чер-
четаре дп фадѣ кѣ іпквїзїторѣл, дптрѣ ка-
ре патїтїле інімі оменецїі кѣте одатъ
прїп деосївіте дппрецізѣрї сѣ дптрѣтѣ-
тѣ; кѣте одатъ кѣрсѣл процесѣлї фѣрѣ
пїчі вп реѣлатат ле аціцѣ; алѣдатъ вп
„genomée“ де черчетѣторїѣ харпїк (кѣчї
дп пептѣл оменеск зак дешѣртѣчнї тѣл-
те) дп гїдїле кѣ темереа де ашї перде
слава; дп позїціе ка ачеста кѣтм се ва
сїгѣрїсі фїл опѣлѣ? везї кѣ вїетѣл пїчі
се поате пѣлїце асѣпра сѣферїтеї педре-
пѣтѣрї, пептрѣкѣ п'аре кѣ чїне сѣ дове-
деаскѣ; сїпгѣрѣтатеа шї таїна домнеце
дп каса де черчетаре, тартѣрї сѣнт скошї
афарѣ, сїпгѣр „вїртѣосѣл де а вате“ се афлѣ
де фадѣ ацентѣндѣшї рола де кїпїторїѣ.
Іатъ ачеста есте деосївіреа домнілор дп-
нтре тортѣрѣ шї дпнтре петортѣра де каре
ворѣрѣнт. Акѣта фїене словод а дпшїра
їдентїтѣїле. 1) Амѣндоаѣ дор; 2) дѣ-
ререа ла амвеле дптѣтпїлѣрї есте дп-
треѣвїпдатъ пѣ ка пепдеапсѣ, чї ка тїж-
лок де черчетаре; 3) Шї впа шї алта
п'аре темейл дптрѣ ачееа, кѣ пѣкатѣл ар
фї дпведерат, пептрѣкѣ атѣпчі п'ар фї тре-
ѣвїпцѣ де черчетаре, чї дптрѣ ачееа, кѣ
пѣ есте доведїт; 4) тортѣра де одїніоарѣ
дпкъ о апѣрарѣ дп рестїтн де о мїе де
апї кѣ ачееа, кѣткѣ дакъ тот пѣкатѣл ар
ремѣнеа пепдепсїт, атѣпчі ва фї паче де
сїгѣрїтатеа персоналъ шї де а аверїї, шї
соціетатеа оменескѣ префѣкѣндѣсе дп о
чїреадѣ де оаменї се ва рестѣрна дпн тем-
ле. — Вечпїка дрептате дѣтпнезеїаскѣ,
ѣлїнда зманїтате шї сїмцѣл де дрепт

трізмфаръ асѣпра перѣторілор ші еї с'аѣ пѣмерат дѣтре пророчій мінчипош; ші ачі ва дѣвінде сімцѣл де дрепт, адеврѣл ші оменімеа ші кінѣторіі ші ачі се вор кѣтрѣпі ка ніще вісѣторі фалчі; прекѣт с'аѣ кѣтрѣпіт дѣ словода Британіе ші дѣ тоате цѣріле сѣс дѣшпрате, ѣнде проце-дѣра сілпикъ, дѣпревѣт кѣ тоате феліѣрі-ле де „тортѣръ до то алъ“ с'аѣ дѣре песте тот, пентрѣ тоцї вечї ші де сѣвѣр-шіт. — — Дѣнѣдар, дѣпѣ че авем кон-стїтѣціе, ші пѣтем фї опрїдї де а лѣа парте дїн віаца пѣвлїкъ, е де дорїт дѣ ін-тересѣл вінепѣї комѣн ка сѣ авем ші едѣ-каціе політіческѣ.“

КРЕДИЦА ДЕШАРТЪ.

(Сѣперстїціа).

А креде дѣдешерт, сѣѣ кѣт зїчет маї пе скѣрт, а фї сѣперстїціос, дѣсем-пеазѣ а креде маї мѣлт де кѣт ар тревї чїпева сѣ креазѣ дѣпѣ темейріле мїнциї чеї сѣпѣтоасе. Кредїца дешартъ стѣ дѣ контракт кѣ некредїца; амѣндоз се дѣвоїеск дѣтр'ачеа, кѣткѣ еле респектеа-зѣ пе мїнтеа чеа сѣпѣтоасѣ. Аша дѣр' сѣперстїціа дѣкапе аколо, ѣнде ліпсеще мїнтеа жѣдекѣтоаре, дѣкѣт адекѣ ѣн ом сѣперстїціос се сѣпѣне орвеще де а креде кѣткѣ орї че дѣтѣмплѣрї фіренцї, каре ел пѣ ле поате шїеш деслѣшї, віп де ла ніще пѣтері сѣпра патѣрале. Кѣ кѣт стѣ чїпева маї адѣнк пе о треапѣ а кѣлтѣ-реї, кѣ атѣта сѣперстїціа есте маї предо-тпїтоаре ла дѣлсѣл. Прѣчїї шї пе дѣ-вѣцацїї се мїпѣнеазѣ де тоате мїпѣніле, кѣ-

те трек песте пѣтереа мїнциї лор. Дїн ачеаста се поате еспліка, пентрѣ че істо-ріа тѣртѣрісеще, кѣткѣ веакѣріле челе маї векї, ачелеа с'аѣ крѣзѣт а фї шї маї богате де мїпѣні, шї пентрѣ че сѣперстїціа стѣ маї тот дѣтр'о лініе кѣ барбарїа по-поарелор.

Сѣперстїціосѣл есте ѣн ом фоарте ті-кѣлос; орї че дѣтрепрїнде ел, ачееа пѣ о фаче пентрѣкѣ есте віне аша, сѣѣ пентрѣ-кѣ аша пофѣще дѣторїа лѣї, чї пентрѣкѣ дѣкѣ стрѣшоашаса афласе де віне, а фа-че аша шї пѣ алѣфелѣ. Орї ѣнде се ла-іе дрѣтѣріле, пентрѣ ел аколо е плїн де пѣлѣчї; ел де о тѣтѣрѣ кѣзѣтѣ крѣчїш се теме маї мѣлт ка де пѣкат шї де іад; ѣн іепѣре сѣѣ о кодофанѣ (царкѣ) дѣ а-дѣк фїорї; ел фокѣл че'л пѣтїт рѣтѣчі-торїѣ (каре се паре а кѣдеа дѣ фор-тѣ де стеле, сѣѣ се мїшкѣ дѣ времї маї кѣлдѣроасе пе пѣтѣлт), дѣ креде а фї ѣн дѣх рѣѣ, орї че пісікѣ пеагрѣ о креде а фї стрїгоаїе (шїшкѣ); тоцї комедїї (сте-ле кѣ коадѣ) адѣк пентрѣ дѣлсѣл пепоро-чїрї, рѣсвоаїе, фоамете, чѣтѣ, перїреа лѣ-тїї; орї че воалѣ маї парѣ, зїче кѣ віне асѣпра поастрѣ прїп інѣлїнца вревнї діа-волѣ дїн чеї мѣлцї шї дакѣ дѣ време де о дрѣгѣлашѣ поапте лініцїтѣ каде вреѣ скѣндѣрѣ кѣ стомот, атѣчї ел ка ловїт де трѣспет каде кѣ пасѣл дѣ пѣтѣлт. Фїндкѣ пѣ есте треава лѣї, а черчета, а черка, а кѣцета, а лѣа амїнте ла фірескѣл кѣрс шї легѣтѣрѣ а лѣкрѣрілор: аша ѣн лѣкрѣ пѣцїп есте дѣ старе аї перде сім-цїріле шї аї адѣче ініма дѣ револѣцїе. Фїнд сѣпертїціосѣл дедат, а ацента дела оаменї, дела лѣкрѣрї шї дела пѣтеріле па-тѣреї маї мѣлт віне, сѣѣ а се теме де ѣн

рѣъ маї mare, декѣт лар дигѣдѣи mintea чеа съпѣтоасъ съ креазъ, inima лѣи съ а-фль дитрѣ о некѣрматъ мишкаре de фѣри-къ ши de пѣдежде; ел нѣ кѣпоаще че ва съ зѣкъ odixna дѣн лонтрѣ: зп лемп пѣ-трѣд че лѣчеще ла блѣнда лѣминѣ а лѣней, зп вертѣлед лѣминѣторѣ, о статѣрѣ mare неовѣчѣитѣ вѣзѣтѣ пе дитрѣперек фѣрѣ весте, меланхолика стрѣгаре а знеї вѣхе, дитрѣзп кѣвѣнт, тот че се аратѣ лѣи дѣн кѣп неовѣчѣит, дѣл фаче а'ши перде кѣм-пѣтѣл ши нѣ арапе орѣ дѣ дѣ прѣчинѣ de о несѣферѣтѣ кѣнѣре сѣфметеаскъ, прекѣт ши дѣл фаче а се словози ла о тѣлѣtime de певѣнѣи ши грешелѣ, че сѣнт дѣн старе а'ї дѣрѣпѣна тоатѣ фѣрѣчѣреа вѣедѣи лѣи. Сѣперстѣдѣосѣл есте непѣтѣнѣос маї пре сѣс de тоатѣ дѣкѣнѣреа: ел дѣн Дѣм-незеѣ нѣ се дѣкреде; ел крѣзѣнд кѣ тоа-те зпгѣрѣме лѣмѣи сѣнт пѣне de дѣхѣрѣ некѣрате, de диаволѣ, de фертектѣторѣ ши de стрѣгой, зѣтѣ кѣ тотѣл de пѣрѣндаска тѣ-нѣ ши de дѣцелѣапта окѣрѣтѣре а Прове-дѣнѣеї; ла ел нѣще мѣжлоаче негѣоаве пѣл-теск маї тѣлт, декѣт прѣнѣпелѣ знеї ре-лѣдѣи съпѣтоасе, ел знеї дѣншелѣторѣ, ка-ре се фѣлѣще кѣ скоате драчѣи ши вѣнде-къ воалеле че нѣмаї Хрѣстос аѣ авѣт прѣ-леж ши пѣтере а ле вѣндека, креде маї тѣлт, декѣт ла адеврѣрѣме знеї мѣндѣ съпѣтоасе, каре лар пѣтеа конвѣнѣе ка de доаѣ орѣ дої кѣ сѣнт патрѣ.

Дѣспре стрѣкѣчѣнеа сѣперстѣдѣеї тодѣ дѣцелѣнѣдѣи сѣнт дитрѣзп глас. Пѣптрѣ, тодѣ ворѣеаскъ ачѣ мареле ши чѣмѣрѣго-рѣл Гете. „Еѣ“ зѣчеа ел, „зреск сѣперстѣ-дѣа ка зп че, каре есте чел маї стрѣкѣчос дѣн тоате кѣте пот венѣ асѣпра оаменѣлор.“ Сѣперстѣдѣа префаче пе сѣжѣнта ши de тоа-

те дрѣждѣилѣ кѣрата релѣдѣе дѣптрѣ о дѣ-вершѣпатѣ тѣрѣаре, каре кѣ фер ши кѣ фок прѣпѣдеще фѣрѣчѣреа Фрацѣлор. Чѣ-не нѣ се ва дѣпгрозѣ асѣпра орѣвѣреї оме-нещѣ, кѣнд ва четѣ дѣн сѣжѣнта скрѣпѣтѣрѣ, кѣткѣ пе времеа лѣи Моїсѣ ера оаменѣи дѣн Егѣпт ши дѣн Канаан, карѣи дѣн рѣвѣпѣ релѣ-дѣоасѣ фалче дѣши ардеа прѣчѣи лор дѣн чѣпстеа зѣлор. Чѣне нѣ се се ва мѣнѣна, кѣнд ва четѣ дѣнсѣши дѣн ѣсторѣилѣ ачестеа маї поаѣ (ши кѣар дѣн ѣсторѣилѣ патрѣлор поастре), кѣткѣ жѣдектѣторѣилѣ пе зпеле вѣете фетеї вѣтрѣне, каре се хрѣнеа ши еле, кѣм пѣтеа, анѣме кѣ сѣнт стрѣгоаїе ши фертектѣтоаре ле ардеа de вѣи. Чѣне нѣ ва рѣдѣка дѣн змерѣ кѣ компѣтѣмѣре, кѣнд ва четѣ, кѣткѣ аша зѣкѣнд нѣмаї дѣзпѣзѣи дѣн веакѣл ал шаптеспрезечелеа новѣлѣл Галѣлеї треѣвѣи съ закѣ ла прѣнѣсоа-ре осѣндѣт de кѣлѣзѣрѣме, сѣнгѣр дѣн прѣ-чѣнѣ кѣ аѣ доведѣт, кѣткѣ соареле стѣ ши пѣтѣжѣнтѣл се дѣнтоарче. Сѣракѣл Галѣлеї, ел фѣ осѣндѣт ши нѣтѣрат дѣнтре еретѣчѣи!

Нѣ лесне ар фѣ кѣ пѣтѣнѣдѣ, а дѣдѣче ѣсторѣа сѣперстѣдѣеї дела а еї леагѣн пѣнѣ дѣн зѣлеле поастре. Дѣптрѣ'ачеа дѣн темѣ-ѣрѣ пѣсихологѣче се поате арѣта, кѣткѣ лѣ-пса кѣлтѣреї ши крѣда нещѣнѣнѣдѣ фѣсерѣ ѣсвоа-реле прѣмаре а ле сѣперстѣдѣеї. De ачѣ венѣ, кѣткѣ ачѣ сѣлѣватѣчѣи амерѣканѣи, карѣи нѣ кѣпоащеа прафѣл de пѣшкѣ ши пѣте-реа лѣи, пе еѣропенѣи дѣн цѣнеа de фѣи а'ї черѣзлѣи ши прѣѣтѣнѣи а зѣлор трѣспѣторѣ, кѣнд ведеа кѣткѣ ачѣенѣа прѣн фок ши сѣ-пет рѣстѣрѣна ла пѣтѣжѣнт ши отореа оа-менѣи дѣн дѣпѣртаре маї mare фѣрѣ а се апропѣа de дѣнѣши. Дѣн ачѣелѣаш прѣчѣнѣи нежпѣвѣдѣатѣл ши пѣнѣ асѣзѣи ла тѣлте тѣѣестрѣи кѣрат оменѣдѣи прѣведее ка ла

ниче фермече. De ар фї кзпоскът Егіптенї, Капаней шї Іудейї леціле патреї маї віне: фъръ лндоїамъ тълцімеа лпшелъторїлор че се пзтеа фертекъторї, пз їар фї пзртат атжтеа веакрї зїоа кз лзмїнъ, фъръ але аръта тжкар зтвръ de адевър.

Кз лпчетъл зпї пзцінї фзсеръ дървїці дєла проведїнцъ кз дарврї фїреці маї богате, карї кзпоскъръ патра шї вечнїчеле еї леці маї de апроане; сїмцъл пентръ цїїнцє се деценптъ ла джпшї десволтжндзсе кз фолос маре; жвдеката ацеръ мї ніче лпжмплърї порочїте ле ажтартъ а дескоперї маї тълте пзтерї de а ле плантелор шї вієцзїтоарелор, а ле пієтрїлор шї а ле мїнералелор, каре еї деокамдатъ ле тзїнзїръ de кзтръ алдїї, ка прїп лзкрзрїле шї оперъцїїле лор челе некзпрїнсе de тълціме, сзъшї кзцїцє респектъл шї мїнзпареа ачестеїа. Аша кз лпчетїшоръл се десволвї семїнда знеї фїлософїї, каре фзчеа сзъ кзрте оаменї маї de апроане лп картеа чеа маре а патреї, de каре отъл атжтеа сзте de анї с'ащ мїнзпат фъръ сзъ прїчеапъ дїп тржпса. Лптр'ачеа кзпоскъторїї авжнд кїеа ла сїпъл патреї лп тжпа лор, кз ачеа цїїа а'шї кзцїга тоате мїжлоачеле, спре а скоате ла пзрере пе тоцїї дїмонїї зпї шї рзї шї прїп ачеаста пе тълцімеа че пзцїїа кзцєта а о лпфржпа дзпъ плак.

Кз ачеастъ препзїнцъ а дзхлзї, кз ачестеа кзпоцїнцє еї с'ар фї пзтът фаче фжкъторїї de віне а контїмпоранїлор шї а вїторїмеї; лпсзъ пз тоцїї ащ фост тарї дестъл, спре а'шї вірвї семєцїа шї егїоїстъл, слзвчзпї оменїмеї лппъскзте. Маї тълцї се фолосїръ кз цїїнда лор сїпгзр спре а се лппълца пе сїне, їар пе попор

а'л цїнеа лп тргоаса пецїїнцъ шї лп о тржндавъ атжрпаре; еї маї воїръ а жзка рзшїпоаса ролъ а зпор лпшелъторї лп рззтъцїї, лп а кзрор тжпї пзхаръл de фертек песте пзцїп се лпплъ аша, лпкжт дїп ачєла тоате пацїїле веакрїлор вебръ сзперстїцїа пзлъ ла лпветаре шї ла лзпгоаре. Маї повїм кзцєтаръ чеї маї веки леціслаторї (фжкъторї de леці), карїї пе сїне се сїмцєа а фї кїємацїї, спре а зпї лп соцїєтатеа оменеаскъ ніче неамзрї лпккъ фоарте крзде, шї оарешкзт трзїтоаре лп тр'зп фелїз de сзлзвтъчїме патралъ: зп Лїкзрг, зп Солон, Нзта. . . . Фїїндкъ ачєцїїа афласеръ лп веакрїле лор кредїнца деспре дїмонї лп черїз, пе пзтжлт, лп маре, сзпт пзтжлт аджк сздітъ лп дзхзрїле оаменїлор: аша еї пз пзтеа алтфелїз de кжт а кззта сзъ се фолосєаскъ de ачеастъ лппрецїзраре. De ар фї воїт еї а кзтеза ка сзъ десрзлзчїнезе ачєлеа пзрерї пєззне, атзпчї сїпгзрї ш'ар фї лпкїс калеа кзтръ скопъл че'л авєа. Ка вьрвацї кз дзх ацер, еї пз пзтеа перде дїп ведере орї че прїмеждїї, каре ар фї їсворжт дїп асемєнеа лптрепрїндєре. Кзчї адекъ еї сїмцєа шї атзпчї ачєа че Шїллер ащ зїс лп времїле поастре: „Ваї ачєлора, карїї челзї дїп пацєре оръ (сзфлетєцє) лї дащ череаска фжкїє а лзмінеї. Еа пентръ джпсъл пз стрзлзчєцє, еа поате пзмаї апрїнде шї префачє ораше, цзрї лп чєпзшъ.“ Еї кзпоцєа кз пзлт маї віне їнїма оменеаскъ, дєкжт сзъ пз прїчеапъ, кзтккъ фрїка de зєї фолосїтъ de о тжпъ лпцєлеаптъ, поате сзъ фїє чел маї пзтерпїк мїжлок, de а лпфржпа астфелїз de оаменї крззї, шї а'ї deda ла рєгъла шї оржндзїала четъцєнеаскъ. Дєчї еї саз зїсеръ

къ дѣлѣн зей ар фѣ дѣтъторї ачелор леці,
саѣ чел пѣдїн ле пѣсерѣ сѣпт неміжлочи-
та гаранціе а ачелорашї. Еї слѣжба зе-
іаскъ о адѣсерѣ дѣтрѣ о фортѣ хотѣрѣ-
тѣ къ о помпѣ маї mare; ашезарѣ мїс-
терїї, шї песте тот нїмік пѣ трежѣрѣ къ
ведереа дїн кѣте ар фѣ пѣтѣт сїгѣрїсі а-
скѣлтареа мѣлдімеї кѣтрѣ леці.

(Ва зрѣа)

ШАРЛАХЪЛ *)

Шарлах тѣ воалѣ кѣмплїтѣ, преарѣ, шї аѣ-
рїсітѣ,

Din Iad негрешїт венїт, ц'аї лѣдїт венїнѣл
тѣѣ

Дѣтре прѣпчїї чеї віонї: Аша фѣ алор
зрїсітѣ,

Дѣтр' а тале патїмі греле сѣ дѣ сѣфле-
цѣлѣл сѣѣ.

Дѣцѣрѣл сѣгрѣмѣторїѣ, де каре скриптѣра
скріе,

Кѣ лаѣ трїміс чел Пѣтерпїк егїптенїлор
спре рѣѣ.

Тѣ ераї ш' атѣпчї спѣркате! немілостївѣ
зрїе.

*) Ачеаста воалѣ дѣфрїкошатѣ аѣ дѣчепѣт дѣ
вара трежѣтѣ дѣ маї мѣлте цѣрї а donnї шї
а оторѣ фѣрѣ весте не віедїї копїї, не ка-
рїї дѣ 48 де чеасѣрї дї дѣлѣкѣ. Де вѣгат
дѣ сѣмѣ есте, кѣмѣк епїдеміа ачеаста маї
мѣлт копїї чеї маї сѣпѣтошї дї апѣкѣ, шї
не ачештѣ маї мѣлт дї прѣпѣдеде. Дѣ dї-
стрїктѣ Брашовѣлѣ аѣ оторѣт мѣлдіме де
прѣпчїї, пѣдеждѣ шї вѣкѣрїа чеа маї вѣпѣ а
пѣрїпдїлор. Се цїне ачеаста воалѣ де вѣр-
сатѣл пѣрѣпт, шї стѣлѣнеде маї кѣ сѣмѣ
епїдемічеде.

Тѣаї скѣлат сѣ оторї іарѣ, ешїнд дїн а-
скѣпсѣл тѣѣ.

Не чеї маї фѣрѣтошї, прѣпкѣдї, кѣм шї пе
чеї маї дрѣгѣстошї

Ачештѣ ї фачї прада та, ох! воалѣ гро-
завѣ ешї!

Дѣ дѣпечї, сѣгрѣмї дѣ грабѣ, дѣр фѣ кѣт
де сѣпѣтошї,

Не ачештѣ маї кѣ сѣмѣ аї зчїде те сілеції.

Дѣ оторї фѣрѣ de мїлѣ пѣїндѣ дѣ mare
кїп,

Сѣпт прѣ мѣлте доаѣ зїле, а арѣта кѣт
де їсте,

Кѣмплїт, шї кѣт de грозав лѣкрѣ амарѣл
тѣѣ венїп

Дѣ фѣрѣцѣделѣл лор трѣп, — тѣ шарлах
аѣрїсіте!

Дїстрїктѣл е о довадѣ de а та зчїдере,
Трофеа de вїрѣпдѣ аїчї тѣ аї рѣдїкат,
Гропї песте гропї грѣмѣдїндѣ къ о таре
пѣрѣдере,

Шї не мїне ох мѣлпїтѣл! къ тотѣл маї
сѣшїеат.

Кѣчї а мѣ ївїтѣ фїкѣ пѣмаї зна че
авѣм,

Меаї лзато фѣрѣ фрїкѣ, аскѣлтадї пѣрїп-
дїлор!

Карїї сїмѣдї а мѣ рапѣ, д'ацї фѣ орї шї
де че пѣм,

Шї вѣ афладї дѣтрѣ жале пѣлпгѣнд соар-
тѣ прѣпчїлор.

Ачеаста а мѣ фетїцѣ Корнелїа се пѣмѣ,
Ера вѣпѣ, дрѣгѣлашѣ, о фѣрѣтоасѣ шї
їстѣцѣ,

Viada mea, ші пѣдѣждѣ, ах! ші вѣкѣрія Сѣм vindече рана грѣ. Фіе чѣ че маї
 мѣ — лзато
 De dănsa ераѣ легате дикѣ пѣртѣнд'о Пѣрпите ціе пѣстратѣ. Іат'ѣдї адѣсѣ
 'пбраце. ппріосѣл.

Dr. Vasich.

Ах іѣвїтъ фїіка мѣ, Корнелїа! дѣпъ тїне
 Мѣ воїѣ тѣлгѣ пѣрѣрѣ, воїѣ плѣнце не
 дпчетат?

Лзатѣ шіе чѣ ам пїердѣт! — Шарлах че
 фѣкѣшї кѣ тїне?

Дпмї лзашї ч' авѣм маї скѣмпѣ? ваї таре
 маї дпшелат!

Дпмї фрѣнсеши пѣтерїле, іпїма тїо сѣп-
 цераши,

Сѣ'тї отречецї зїлеле, вреаї, сѣмѣ лашї
 фѣрѣ мїлѣ?

Рана д'авѣ астѣнатѣ, іатѣ кѣ іар о крѣп-
 ташї

О рѣпсѣшї іарѣшї тѣрѣат кѣ венїноаса
 та сїлѣ.

Дечї алта пѣм маї рѣмѣне, декѣт а стрї-
 га ла черїѣ

Кѣтрѣ чел че 'ндрѣпѣтѣ тоате: Ох чере-
 скѣле пѣрпите!

Кѣ фїаскѣ змїлїнѣтѣ, фїнд пѣтрѣнс де дѣ-
 рерї

Дцї тѣлѣтѣск шї де чѣста, шї тѣ роѣ
 шіе фѣрпите.

Трїпите пѣтѣрѣ та, карѣ 'пврѣтѣ аї аше-
 зато

Дѣндѣ ал тѣѣ валзам сѣдпнт шї ла тїне
 тїкѣлосѣл

D I N G E T E.

Тот атѣта есте, а фї ом де ранг, саѣ
 ом де жос, че авем оменек тот тревѣіе
 сѣ спѣлѣм.

Еѣ а'ш вреа а тѣ пѣрта кѣ тїне чїп-
 стїт, фѣр'ка сѣ не дппѣрекет, дар аста
 пѣ се поате. Тѣ те порѣдї фалч шї те пѣї
 дптре доаѣ сказне, партїзанї пѣ кѣшїцї
 шї дцї перзї прїетїнї. Чѣї сѣ фїе дїнтр'-
 ачеаста?

— Ып ексамїнатор вѣтрѣп шї вѣп зї-
 че зпѣї школарїѣ ла зреке:

Etiam nihil didicisti,
 шї дп сѣфере сѣ треакѣ де вѣп.

— Сѣпнт оаменї, карїї іѣвек шї каѣтѣ
 че се потрївѣще кѣ дѣпшїї, шї іарѣшї де
 ачеїа, карїї іѣвек шї алеаргѣ дѣпѣ ачѣеа
 че лї се дппротївѣще.

— Сѣпнт оаменї, карїї пїчї декѣм пѣ
 рѣтѣчѣск, кѣчї еї пїчї одатѣ пѣ дпнтрѣпїнд
 вреп лѣкрѣ дпделепт.

— Оаменїї кѣ мїнте сѣпнт т. деазна
 чел маї вѣп Conversations-Lexicon.